

Женева розсаджую у вересні

Сорт Женева від час цвітіння

Широком розділяємо різні сорти на ділянці

Розповім про суніцю Женева. Це сорт селекції США, ремонтантний, чудовий за своїми властивостями і, гадаю, вартий уваги.

Придбала його у 1990 році – надіслали поштою з Москви. Саджанці дійшли з пожовклим листям, але головне, аби сердечко було життєздатним. Відразу не посадила, а поставила на добу у воду. Затим зробила лунки глибиною 6 см, залила їх свіжим, щойно розбавленим водою (1:2), курячим послідом, потім ще два рази полила водою, щоб місце садіння добре зволожилось. Корінці саджанців вкоротила до 4 см, у садильні ямки підсила трирічного перегною. Поставила саджанці, додала трохи глини, притримуючи лівою рукою, правою присипала коріння земелькою і ущільнила пальцем, полила, тоді засипала лунки повністю і землю розрівняла. Сердечко саджанця має бути на рівні ґрунту і ніяких лунок навколо нього, бо під час дощу чи поливів воно замулиться. Рослини від цього пригнічуються, а то й можуть загинути.

Перший цвіт зрізую, другий залишаю, бо добре вкорінені саджанці вже мають силу для плодоношення.

У рік садіння вся енергія куща спрямована на приживлення, віддача буде з другого року по четвертий, далі кущ ослаблюється і ягоди дрібнішають. Щороку весною чи восени (я люблю вересень) розсаджую суніці. У що пору не так спекотно, ґрунт не перегрівається, легше рослини забезпечити вологою. Але коли не встигаю апаратись у ці строки, розсаджую і влітку, шкоди від цього немає, головне – часті поливи. За 5 днів саджанці встигають прижитись.

Женева, на мій погляд, дуже вдалий і цінний сорт, а саме: морозостійкий, добре плодоносить у затінку від дерев, плодоношення хвилеподібне і триває аж до морозів. З кожним роком приріст ву-

сів зменшується, а на 4–5-й рік взагалі їх немає або ж зовсім мало, бо вся сила рослини витрачається на плодоношення. На 5-й рік маточні кущі Женеви не викидаю, як це буває з іншими сортами. Їх можна розділити на 8–12 частин і розсадити (омолодити кущ поділом).

На другий рік кущі мають гарний вигляд, квітконоси не знизу, а піднімаються на високих квітконіжках і квітки геть вкривають кущ зверху. У напівзатінку кущ вищий, ніж на сонці. Листя темно-зелене, на великих розмірів. Ягода видовжена, має гарну форму півникового гребеня, тверда, транспортабельна. Врожай з куща за сезон – 1,5 кг ягід, а за дуже ретельного догляду, то й до 2 кг буде. Тож тим, у кого мало землі, цей сорт стане в пригоді.

Цікавий і такий факт: 4 і 5 травня цього року трапилися у нас заморозки. Практично у всіх сортів квітки були уражені тією чи іншою мірою, лише Женева стояла неушкодженою. Тож стійкість до заморозків підтвердилася.

Крім Женеви, вирощую ще багато сортів суніці (до 60). Є надранні, ранні, пізні, шпалерні великоплідні, гіганти. Біля суніці потрібні неабияк вміння і терпіння, щоб ділянки гарно виглядали, були чисті. Прополюємо їх 8–10 разів, підживлюємо ранньої весни, а перед тим все старе, поскохле листя збираємо біля кожного кущика. Друге підживлення – після цвітіння, третє – після плодоношення. У сортів, які плодоносять один раз, відразу після цього листя скошуємо і компостуємо. Ремонтантні сорти не скошуємо.

На зиму кущики суніці вкриваємо тирсою (відро тирси на 5–6 кущів). Під таким укриттям рослини добре зберігаються. Весною розкриваємо кущики, а тирсу залишаємо біля них як мульчу. Поливаємо в міру потреби.

А. О. Бесараб

Пять років тому в нашій оселі з'явився лимон сорту Павлівський. Це, на мій погляд, один з найкращих кімнатних сортів. Походить він з міста Павлово, його вирощують вже близько двох століть. За цей час павлівські лимони досі себе зарекомендували і набули великої популярності в кімнатному садівництві. Насамперед це зумовлено високою в ривалістикою деревицею до несприятливих умов помешкання: вони добре переносять низьку вологість повітря і неста сонячного світла. Крім того, у них компактна, кушоподібна крона, а висота рослини не перевищує 2 м.

Виростити павлівські лимони на підкони зовсім не складно, позаяк вони добре розмножуються зеленими живцями. Найкраще це робити у весняно-літній період, коли складаються найсприятливіші умови для укорінення живців. До ося саджанці встигають сформувати добру розвинену кореневу систему і листовий апарат, тому взимку вони менше потерпають від перепадів температури, нестачі світла та низької вологості повітря.

Живці нарізають з дорослого дерева так, щоб на кожному з них було по 3–4 листочки. Нижній листок видаляють, а в інших зрізують половину листових пластинок. Щоб забезпечити максимальне укорінення, нижні кінці живців обробляють 0,01%-ним розчином гумату натрію або іншого стимулятора росту. Висаджують їх спеціально підготовлені горшочки на глиняних насипах 2–3 см глиною або битоцегли, шар городньої суміші не менше 8–10 см (1 частина городньої землі + 1 частина перекію), а зверху 4–5 см річкового піску. Живці висаджують у пісок, нахиливши склянку банкою. Догляд за ними полягає у щоденному поливанні та провітрюванні. За таких умов живці вкорінюються за 3–4 тижні. Перший ознакою того, що рослина прижилася і добре себе почуває, є розпускання верхівкової бруньки.

Молоді саджанці треба своєчасно поливати, підживлювати, обприскувати листочки водою. Для підживлення найкраще використовувати гноївку, розбавлену водою у співвідношенні 1:10. Раз на місяць доцільно поливати рослини розчином перманганату калію 0,02%-ної концентрації (2 г на 10 л води) та мікроелементів: солей сульфату заліза (в концентрації 0,01%), сульфату магнію (0,01%), борної кислоти (0,01%). Взагалі мікроелементами я підживляю лимон у разі потреби, виходячи з фізіологічного стану рослин. Так, якщо на листках з'являються хлоротичні плями або вони повністю жовтіють, використовую солі сульфату заліза та магнію (по 1 г на 10 л води). Коли відмирають точки росту на верхівках пагонів, підживляю розчином борної кислоти (1 г на 10 л води). Однак

Лимон Павлівський на підвіконні

*Дарунок
до дня народження*

з профілактичною метою можна раз на місяць одночасно з поливанням рослин перманганатом калію вносити розчин однієї із згаданих вище солей мікроелементів, але не частіше 1–2 разів на рік.

Із більш сучасних засобів для підживлення лимона використовують добриво польського виробництва в паличках, яке, крім NPK, містить магній та мікроелементи. Для цього в горщик з рослиною необхідно вставити 0,5–1 паличку такого добрива і полити. Через 1–2 місяці підживлення "паличками" повторюють.

Через рік молоді деревця пересаджують. Цю операцію краще виконувати навесні. Заздалегідь готують поживну суміш: по одній частині дернової та городньої землі, дві частини листяної і частина перегною-сипцю. Якщо городня земля за механічним складом важка (глина, суглинки), доцільно до суміші додати одну частину піску. Всі компоненти добре перемішують. Рослину пересаджують з грудкою землі, не допускаючи її повного обсіпання з коренів. Після пересаджування добре поливають і притінують.

Подальший догляд: систематичні поливи, підживлення і обприскування рослин 1–2 рази на день водою. Якщо все це робити, на 2–3-й рік лимони зацвітають. Деревце вкривається ніжними білими квітками, від яких у кімнаті стоїть надзвичайно приємний, тонкий аромат. Слід

зауважити, що лимон Павлівський відзначається високим ступенем ремонтантності, тобто рослини квітнуть протягом цілого року. Перша хвиля цвітіння – у грудні, друга – в лютому, третя – у квітні-травні, четверта – у серпні-вересні. Однак, щоб мати високоякісні плоди, необхідно нормувати цвітіння. Так, якщо зав'язалися перші плоди, доводиться видаляти всі наступні бутони. Плодів на дереві слід залишати стільки, щоб на один лимон "працювало" до 20 листків, інакше рослина не зможе їх усіх "прогудувати".

Щоб покращити зав'язування плодів, роблять штучне запилення: пилок з тичинок однієї квітки переносять ваткою на маточку іншої. Від зав'язування плодів до повного їх досягання минає 9–10 місяців. Так, вперше мій лимон зацвітав у серпні 1997 року, а перший плід достиг на початку липня 1998 року, що збіглося з днем народження нашого синочка Валентина, якому виповнився один рік. Тож це було справжнє сімейне свято. Плоди виявились надзвичайно смачними, тонкошкірими, ароматними, масою 200–300 г.

Ось такі основні поради щодо вирощування лимонів сорту Павлівський. Сподіваюсь, що вони допоможуть вам виростити гарні деревця й одержувати високі врожаї лимонів на підвіконні.

В.П.Карпенко,
м.Умань